

IN VERVOLGONDERHANDELINGEN WAARDERING VAK SCHOOLLEIDER CENTRAAL

CAO PO: een proces van ons allemaal

De leden van de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) hebben leiderschap getoond door in te stemmen met een akkoord dat de eigen belangen op korte termijn tijdelijk ondergeschikt maakt aan de langetermijnbelangen van de sector primair onderwijs. Dit geeft blijk van een moreel kompas en hogere-orde-denken van de schoolleiders en toont krachtig en inspirerend leiderschap. Iets waar Petra van Haren, voorzitter van de AVS, trots op is.

TEKST PETRA VAN HAREN
FOTOGRAFIE AVS

'Ik zie het als een tegenhanger van de 'graacultuur', zoals deze benoemd werd in tijden van de bankencrisis. Leidinggeven in de publieke sector betekent leidinggeven vanuit een breder maatschappelijk perspectief, dat het belang van je eigen instelling of afdeling overstijgt. Het betekent dat je bewust deel uitmaakt van een groter verhaal, dat er besef is van de eigen impact op de voortgang van de maatschappij. Dat is in dit proces opvallend zichtbaar geworden, ondanks alle emoties die er ook waren vanuit het eigen, individuele perspectief.

Cécile van de Riet, directeur van kbs De Kameleon in Amersfoort, slaat (brand)alarm op 12 september 2018, waarop de leerlingen het gebouw verlaten. (foto: Gerard Helt)

De verbetering van lerarensalarissen als eerste stap was belangrijk om zo snel mogelijk vast te leggen in het belang van het primair onderwijs. Dit in lijn met de voorwaarden die vanuit het regeerakkoord waren gesteld aan de investering van 270 miljoen voor het verbeteren van de primaire arbeidsvoorwaarden. Er was onder andere gesteld dat er vóór 1 juni 2018 een cao moest liggen om de investering vanuit het regeerakkoord gestand te doen. Dit is door ondertekening van het onderhandelingsakkoord veiliggesteld.

BREDERE CLAIM VOOR SCHOOLLEIDERS

Voor de AVS betekent dit uiteraard dat nu de volgende stap gezet moet worden. Het is nodig dat er ook voor schoolleiders in het primair onderwijs een eerlijk salaris wordt afgesproken, in lijn met hoe het voor de leerkrachten is vastgelegd. Er komen ook voor schoolleiders grote tekorten aan en ook daar is een eerlijk salaris en vermindering van de werkdruk nodig om het beroep werkbaar en aantrekkelijk te houden. Maar ook is het nodig dat er voldoende ondersteunende functies in de school komen, dat er innovatieruimte is en dat we kunnen werken in moderne en gezonde gebouwen. Dit is de ruimte die schoolleiders nodig heb-

Op 10 oktober 2018 organiseerde de AVS een gesprek tussen schoolleiders en politici, om het vak van schoolleider onder de aandacht te brengen. Ook bespraken zij het rapport 'Een krachtige rol voor schoolleiders' van de Onderwijsraad. (foto: Phil Nijhuis)

ben om de kwaliteit en continuïteit van onderwijs in te kunnen vullen. Net zoals het verbeteren van de positie van leerkrachten nodig is om voldoende leerkrachten in de verschillende functie-niveaus te kunnen aantrekken en behouden, waardoor schoolleiders hun teams goed kunnen inrichten en toerusten.

ONGEWOON PROCES

Als we terugkijken op de totstandkoming van de huidige CAO PO zien we een ongewoon proces. Door een verbinding aan te gaan met de opkomende Facebook-community van leraren, PO in actie, is er een front gevormd met alle sociale partners, werknemers én werkgevers: het PO-Front. Deze unieke samenwerking heeft een dynamiek en kracht vanuit de sector op gang gebracht van waaruit een krachtige stem en een duidelijke claim voor investering in het primair onderwijs is afgedwongen. Omdat de claim uitsluitend gericht was op het verbeteren van lerarensalarissen heeft de AVS van meet af aan als partner in het front opgeroepen tot steun, maar niet tot staken, omdat de claim vanuit de schoolleiders breder is. Dit was bekend bij de partners van het front en deze opstelling is gerespecteerd. De eigen inzet van de AVS is in de communicatie hierover en op sociale media gekoppeld aan **#wijschoolleiders**, een succesvol opgepakte hashtag. In maart 2018 is de brede claim van de AVS formeel en expliciet neergelegd bij minister Slob en de politiek. Dit was nodig omdat de

inzet van onze claim niet bij OCW en de politiek, maar ook niet bij onze partners aan de cao-tafel, voldoende serieus werd opgepakt.

WERKDRUKAKKOORD

Als eerste prestatie van het PO-Front is op 9 februari 2018 in tripartiet overleg met minister Slob van Onderwijs het werkdrukakkoord gesloten. Dat hebben we samen voor elkaar gekregen. Het werkdrukakkoord ging in per 1 augustus 2018 en is een unicum: geld dat naar de school zelf gaat, waarbij schoolleiders en leerkrachten bepalen hoe dit besteed gaat worden en waarbij instemming van de personeelsgeleding van de MR zorgt voor bevestiging van het draagvlak. Voor dit doel werd een 'kasschuif' toegepast, wat wil zeggen dat hiervoor geoormerkt geld naar voren werd gehaald. Per 1 augustus 2018 was al 237 miljoen euro beschikbaar voor

het terugdringen van werkdruk. Het geld voor dit doel loopt op tot 430 miljoen euro in 2021.

COMPROMIS

Als tweede uitkomst is uiteindelijk na een lange periode van gezamenlijke acties en onzekerheid, waarin er na verkiezingen en een nieuw regeerakkoord weer intensieve onderhandelingen aan de cao-tafel plaatsvonden, op 6 juni 2018 het onderhandelaarsakkoord voor de CAO PO 2018-2019 getekend. Aan de onder-

Omdat de claim uitsluitend gericht was op het verbeteren van lerarensalarissen heeft de AVS van meet af aan als partner in het front opgeroepen tot steun, maar niet tot staken, omdat de claim vanuit de schoolleiders breder is.

AVS-bestuurders Petra van Haren en Ingrid Doornbos toerden in september 2018 samen met cao-onderhandelaars Paul van Lent en Harry van Soest door het land om schoolleiders te informeren over de inhoud en achtergronden van de CAO PO 2018-2019. (foto: AVS)

handelingstafel zaten zeven partijen: CNV, AOb, FNV, FvOv, PO in actie, AVS en de PO-Raad. Hierbij was de AVS de enige partij die de belangen van schoolleiders consistent heeft behartigd. In dit veld van onderhandeling was de kracht van de AVS als eenling een onvoldoende sterke tegenhanger voor de gekozen koers van de andere zes. De belangen van schoolleiders (en ook het onderwijsondersteunend personeel) werden niet verankerd in de aankomende CAO PO. Uiteindelijk is er getekend onder expliciete vermelding van het oppakken van een vervolgstap hiertoe. Een compromis waar de AVS mee verder kon. We waren wel ernstig teleurgesteld in de andere sociale partners, die op geen enkele manier de belangen van schoolleiders en onderwijsondersteuners wilden oppakken als onderdeel van de lopende onderhandelingen. De AVS verwacht namelijk van alle sociale partners een opstelling die recht doet aan de gezamenlijke, brede verantwoordelijkheid voor de hele sector.

De AVS hoopt met alle sociale partners in de sector alsnog te kunnen komen tot een gezamenlijk behartigen van de belangen van alle personeelsleden die werken in de sector primair onderwijs.

In korte tijd zijn de afspraken uit het onderhandelaarsakkoord uitgewerkt in de CAO PO 2018-2019, die loopt van 1 januari 2018 tot 1 maart 2019. Namens de AVS heb ik als voorzitter mijn tevredenheid uitgesproken over de afspraken die in juni zijn gemaakt. Dit deed ik in de context van de tekst die is opgenomen in het akkoord: dat de beloning en positie van schoolleiders/leidinggevenden in relatie tot de beloning van leraren en leidinggevenden in andere sectoren onvoldoende is onderzocht om in deze cao te worden meegenomen, en dat dit in het kader van het streven naar een eenduidig functiegebouw en uitgaande van functiewaardering wordt onderzocht voor de opvolgende cao. Ook is

vastgelegd dat er wordt onderzocht of actualisatie van de functieomschrijvingen van onderwijsondersteunend personeel nodig is.

DRAAGVLAK CREËREN

Hoe nu verder? Een proces om te komen tot een cao kent een aantal stappen. De onderwijsbonden bepalen vanuit hun diverse inzetten een gezamenlijke inzet. Hierna worden de onderhandelingen met de werkgeversvertegenwoordiging, de PO-Raad, gestart. Deze zal vanuit het werkgeversperspectief een eigen inzet neerleggen, maar is op zijn beurt gebonden aan de ruimte die het ministerie van OCW beschikbaar stelt. OCW is op zijn beurt weer gebonden aan de ruimte die door het ministerie van Financiën beschikbaar wordt gesteld. Deze budgetten worden mede bepaald door het kabinet en de politiek, die het kabinetsbeleid kan beïnvloeden. Binnen de onderwijsbegroting kan vanuit de minister soms enige flexibiliteit worden toegepast, maar het budget als zodanig kan ook niet door de minister worden opgehoogd. Wél kan de minister bij het kabinet en de politiek aangeven wat hij denkt dat er (extra) nodig is om (nieuwe) beleidsdoelstellingen te behalen. Het aangeven van wat er (extra) nodig is voor (nieuwe) beleidsdoelstellingen of het oplossen van arbeidsmarktstukken is ook een rol van de sociale partners en dus ook van de AVS. Door gesprekken te voeren met politici en andere invloedrijke partijen, door te lobbyen, actie te voeren en zaken in de media onder de aandacht te brengen kan zowel politiek als maatschappelijk een doelstelling of urgentie draagvlak krijgen. Draagvlak dat nodig is om middelen en mogelijkheden beschikbaar te maken waarmee de sector aan de slag kan.

ACTIES VOOR SCHOOLLEIDERSVAK

Gezien het proces van de afgelopen periode en de belangen van schoolleiders (en onderwijsondersteuners) die nu aan bod moeten komen en duidelijk een plek moeten krijgen, heeft de AVS gekozen voor het voeren van acties vanaf 12 september 2018, de datum waarop de gezamenlijk afgesproken acties van het PO-Front afliepen. Op die datum heeft de AVS op een ludieke manier alarm geslagen door alle schoolleiders op te roepen om die ochtend om 9 uur hun jaarlijks verplichte ontruimingsoefening te houden. Door leden aan te sporen actiefoto's te mailen en te twitteren over de actie heeft de AVS een grote hoeveelheid individuele acties van leden kunnen verzamelen, waarmee hun

stem als breed geluid naar buiten is gebracht. De actie was succesvol, het alarm is hoorbaar en zichtbaar geweest door heel Nederland. Hierna, op 9 oktober, volgde de #wijschoolleiders uit of office-actie, die ook ondersteund werd door CNV Schoolleiders. Door een dag geen mail te bekijken, konden de schoolleiders hun vrijgekomen tijd aan zaken besteden die vaak blijven liggen. Een door de AVS gemaakte leaflet met uitleg over het schoolleidersvak om onder de aandacht te brengen van bestuur, team, MR en ouders, ondersteunde deze actie. Op 10 oktober gingen schoolleiders met onderwijswoordvoerders uit de Tweede Kamer in gesprek over de inhoud van hun vak. Ook stond daar het door de Onderwijsraad in juni uitgebrachte rapport 'Een krachtige rol voor schoolleiders' centraal, dat aansluit bij de boodschap van het belang van de rol van de schoolleider en wat daarvoor nodig is.

De komende maanden gaan de acties vanuit de schoolleiders door, gericht op het onder de aandacht brengen van de inhoud van het vak en het duidelijk maken van de rol en verantwoordelijkheden van de schoolleider. Het gaat dan om het zichtbaar maken van de schoolleider als eindverantwoordelijke in de school: voor veelal honderden leerlingen, tientallen teamleden, met een begroting die tot in de miljoenen kan lopen, een schoolgebouw, meer dan twintig beleidsvelden, goede relaties met ouders en de

schoolomgeving waaronder (jeugd)zorginstellingen, gemeenten, bedrijfsleven, et cetera. Een prachtig maar intensief beroep dat erkenning en waardering moet krijgen, zowel qua positionering als arbeidsvoorwaarden. Kortom, het cao-proces is springlevend en de sector is in beweging. De AVS hoopt met alle sociale partners in de sector alsnog te kunnen komen tot een gezamenlijk behartigen van de belangen van alle personeelsleden die werken in de sector primair onderwijs. Dit in het belang van de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs en het bereiken van een aantrekkelijke onderwijsarbeidsmarkt, uiteraard ultimo in het belang van de leerlingen. Maar zeker ook vanuit de bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid waar heel Nederland uiteindelijk baat bij heeft. Onderwijs legt het fundament voor het verdere leven en de maatschappij van de toekomst, dus investeren in kwalitatief goed onderwijs, is investeren in het fundament van onze maatschappij. Een verantwoordelijkheid waar we de komende periode volop mee aan de slag gaan.'

INZET VERVOLG-CAO

Inmiddels lopen de voorbereidingen voor de volgende cao. Hiervoor heeft de AVS haar inzet bekendgemaakt met onder andere de volgende componenten:

- Loonontwikkeling

Het op niveau brengen van de salarissen van schoolleiders heeft prioriteit. Daarnaast zet de AVS in op een looneis van 3 procent in 2019 voor (adjunct-)directeuren.

- Loongebouw en functiehuis

Een eenduidig functiehuis met passende, actuele functieomschrijvingen voor adjunct-directeuren en directeuren in herkenbare directieloon schalen, waarbij de toelagen en toeslagen worden opgenomen in de salarisschalen. De toekenning van een salarisschaal is afhankelijk van de complexiteit van de functie en van meer criteria dan alleen het leerlingenaantal.

- Ondersteuning schoolleider

Door het op elke school opnemen van ondersteunende functies, zoals staffuncties, conciërges en administratieve krachten, wordt de ondersteuning van de schoolleider gewaarborgd. De AVS zet in op het verplichten van onderwijsondersteunend personeel in elke school.

- Generatiepact

Het opnemen van afspraken over een generatiepact is door de olopemde pensioenleeftijd een belangrijk punt om vroegtijdige uitval van personeel te voorkomen.

- Elke school een schoolleider

De in de cao opgenomen regel 'Elke school heeft een schoolleider' wordt voorzien van een eenduidige omschrijving wat onder 'schoolleider' wordt verstaan. NB: Elke school wordt bekostigd voor het hebben van een directeur en ook in de Wet op het primair onderwijs staat in artikel 29 dat aan elke school een of twee directeuren zijn verbonden.